

třeba zjistiti, pokud tento klad je podmíněn místními poměry, a pokud je výsledkem systému samého. Mayer probírá fašismus systematicky, posuzuje nejprve jeho filosofický podklad a uvádí též jeho kritiky. Obšrně zabývá se skutečnostmi, z nichž fašismus vznikl a konečně ukazuje i jeho logický vývoj na základě předpokladů speciálně italských. Pak přistupuje k vylíčení nové hierarchie státní i korporační, které se vzájemně prostupují. Další kapitoly obsahují vylíčení současných úkolů a obtíží fašismu a konečně poučení pro ostatní, zejména pro nás. Kniha Mayerova poskytuje všestranné poučení o fašismu, dovede vystihnouti akutní momenty, dává nám možnost, abychom si zkonkretisovali pojem fašismu, který je stále nám většinou spíše heslem než realitou, poučuje nás o celkové struktuře i o zajímavých charakteristických jednotlivostech. Fašismu nelze upřít originality a zejména vůle a odhodlání k nápravě, které demokracii obyčejně chybí, ale nemusí chyběti. Naopak demokracie nemusí se fašismu bát, vezme-li si z něho poučení. Neboť čím fašismus vítězil, nebyl systém ani nové struktury, jako dobrá vůle řešiti problémy věcně a odborně a dosíci tak nejvíce úspěchu za nejméně obětí; že při tom ani politická prestiž nepřišla zkrátka, o tom není třeba pochybovati. Dr. Lepař.

FRANTIŠEK ROUBÍK: *Královští hejtmané v městech pražských v letech 1547 až 1785.* — Praha. 1933. Obec m. Prahy, str. 68. 8° (Otisk ze Sbor. příspěv. k děj. m. P., sv. VII.) — Autor, který nám v tomtéž sborníku podal již r. 1930 podrobnou diplomatickou a historickou studii o král. rychtářích (viz ref. ve Všehrdu, XII. 271), nyní zpracoval neméně zajímavou historii instituce obdobné. Také zřízení královských hejtmanů je dílo Ferdinanda I., který jimi se snažil utužit svou nadvládu nad odbojnými a pak pokořenými městy. Ale záměr jeho se nezdařil a snad to hlavně bylo proto, že se Ferdinandovi vždy nedostávalo peněžitých prostředků pro placení král. hejtmanů. Tak došlo k cesuře, kdy se splnily snahy po jejich zrušení (1619), aby pak znovu po 1622 byli obnoveni, než pravděpodobně nebyli jmenováni všude a tak 1623 zůstali jen ve třech městech pražských. Reformní návrhy Josefovy (1771) mohly jim jen uškoditi a tak 1785 po nové organizaci správy byl i úřad král. hejtmanů zrušen. Zdá se, že jejich zániku dopomohla ne dosti vyhraněná kompetence, což bylo i organisátorům tohoto úřadu zřejmé, kteří stále navrhovali nové instruce. Roubík nám reprodukuje řadu těchto instrukcí v přílohách své práce, jež je dalším příspěvkem k historii úsilí panovníků habsburských o nahrazení městské autonomie správou zeměpanskou. Č a.

PROF. DR. ZDENĚK PEŠKA: *Kulturní samospráva národních menšin.* S předmluvou Dra. Kamilá Krofity. Národnostní otázky svazek I. Stran 77. — 8° — Orbis, Praha, 1933. Cena Kč 15.—. JOSEF CHMELAR: *Evropské menšiny ve svých organisacích.* Národnostní otázky svazek 2. Stran 57. — 8° — Praha, Orbis, 1933. Cena Kč 10.—. »Společnost pro studium menšinových otázek« zahájila svou knihovnu »Národnostní otázky« letos vydáním dvou knížek, které se zabývají ožehavým problémem menšinovým a dovedly krátce, ale výstižně nejen zachytiti charakteristické znaky tohoto problému, nýbrž i vhodně nastíniti problém v celé jeho složitosti. Kniha Peškova zabývá se problémem spíše s hlediska menšinové politiky a to opět zejména našeho státu. Probírá různé návrhy i praktické pokusy, k nimž došlo za Rakouska. Seznamuje nás s různými řešeními cizozemskými a dochází k názoru, že také u nás by národnostní samospráva kulturní mohla přinést jen prospěch. Je to jistě názor dobře uvážený, o čemž nelze u Pešky pochybovati, přece však není všeobecně sdílený, jak nejlépe ukazuje předmluva dra. Krofity, který považuje za nutno zdůrazniti, že jde o osobní názor Peškův, nikoli o oficiální názor společnosti. Dnešní doba, kdy otázky národnostní opět byly rozvířeny a národnostní vědomí menšin je vybičováváno až do irredentismu, je tato otázka dvojnásobně důležitá, ale neméně ožehavá a její řešení nese v sobě vždy ďalekosáhlá risika. Přes to nelze nad celým problémem, který je pro nás životně důležitým, zavíratí oči a kdyby nebyl spisek Peškův ničím než podnětem úvah a diskusí o této otázce, splnil by plně svůj úkol.

Spisek Chmelarův zabývá se proti Peškovi otázkou menšin nikoli